

Charlotte Gainsbourg och Stellan Skarsgård i *Nymphomaniac*

Nymphomaniac

Originaltitel Nymphomaniac

Svensk titel Nymphomaniac

Regi Lars von Trier

Producent Louise Vesth

Manus Lars von Trier

Foto Manuel Alberto Claro

Roller Charlotte Gainsbourg, Stellan Skarsgård, Shia LaBeouf, Christian Slater, Jamie Bell, Ananya Berg, Uma Thurman m fl

Danmark, Sverige, Tyskland, Frankrike, Belgien, Storbritannien 2013

Längd i tid 4 tim 20 min

Censur tillåten från 15 år

Distributör Nordisk Film AB

I sista scenen i *A Clockwork Orange* (1971) har huvudpersonen Alex en orgie i slow motion samtidigt som han säger "I was cured alright". En ironisk och syrlig känga åt hela institutions- och försökskaninvetenskapen. I Alex fall handlar det om en benägenhet för extremvåld.

Scenen och företeelsen är intressant i förhållande till Lars von Triers nya missbruksfresk *Nymphomaniac* – sista delen i hans katarsisartade depressionstrilogi.

Joe hittas misshandlad i en gränd av den ensamma kufen Seligman. Han erbjuder henne en kopp te och att hon borde följa med upp till hans lägenhet istället för att ligga och blöda på asfalten. Väl där utbyter de historier. Joe avslöjar sitt sexuella uppvaknade som successivt utvecklades till ett sexmissbruk. I ett poetiskt öppningstal konstaterar hon att hon kanske kräver mer av en vacker soluppgång än andra människor. Joe berättar i ett slags

bildningsroman-upplägg, men tiden hoppar fram och tillbaka när det behövs för att ge en närmare förklaring. Seligman lyssnar intresserat och ser ett symboliskt mönster i både konst, litteratur, mytologi och fiske. Filmen är som en bastardisk mix mellan Emmanuelle, Tarkovskij och Marquis de Sade.

Von Triers film verkar på många plan. Dels som en skildring av en "förbjuden" och osynlig sjukdom där Joes ångest aldrig yttras för människorna omkring henne. Men också hur missbruket vinner över förnuftet. Vad nu ett rådande och normativt förnuft betyder. Hon njuter av sex för stunden och känner att hon befinner sig i en maktposition. Framför allt mot det motsatta könet. Sexscenerna är många och grafiska, men de är de mest osexiga och råa som skildrats på väldigt länge. Syftet är inte att chocka, utan snarare visa hur svårt det är att försöka slå hål på ett känslomässigt skal som är stenhårt. Det hjälper inte att Joe ingår i ett äktenskap med Jérôme, mannen som varit mest återkommande i hennes liv. De får barn men det funkar inte. Beroendet tar över och gränsen för vad hon utsätter sig för flyttas hela tiden till en ytterligare nivå. Joe provar terapigrupp, men står inte ut över falskheten över att alla där skulle vara jämlika och att de dras över samma kam. Hon passar inte in någonstans.

Givetvis lever Joe under en smärtsam förbannelse som gör människor i hennes närhet sårade och djupt svikna. Hon bär på ett känslomässigt ok där det emotionella är skevt. Den enda personen som hon verkligen har älskat helhjärtat är hennes far, finstämt och tonsäkert porträtterad av Christian Slater.

Nymphomaniac handlar också om könsroller, identitet och maktställning i ett samhälle som tvingar på oss ett fysiskt ideal. Framför allt när det gäller kvinnor. Von Trier har genom hela sin karriär både satt människors uppoffringar i främsta rummet och väglett oss genom lika mycket mänsklighet som falskhet. *Breaking the waves* (1996), *Dogville* (2003) och *Dancer in the dark* (2000) är några exempel. Han är ett geni i det avseendet.

Fredrik Söderlund